

KRASOŇOVITÉ (COLEOPTERA, BUPRESTIDAE) V NPR DEVÍNSKA KOPYLA

JOZEF LUKÁŠ¹, OTO MAJZLAN²

¹ Ústav ekológie, Prírodovedecká fakulta UK, Mlynská dolina B-2,
842 15 Bratislava

² Katedra biológie a patobiológie Pedagogickej fakulty UK, Moskovská 3,
813 34 Bratislava

LUKÁŠ, J., MAJZLAN, O. 1997: The jewel beetles (*Coleoptera*, *Buprestidae*) in protected Nature reserve of Devínska Kobyla hill (southwestern Slovakia). *Folia faunistica Slovaca*, 2: 71-74

Abstract: The continuous 10-year investigation of the Devínska Kobyla hill yielded determination of 60 Buprestidae species, representing 53% of the jewel beetles species known to occur in Slovakia. a similar diversity of the species was encountered also in the biosphaeric reserve Pálava in Czech Republic.

Keywords: Buprestidae, distribution, nature reserve, Slovakia

ÚVOD

Devínska Kobyla ako súčasť CHKO Malé Karpaty má osobitné postavenie v systéme xerothermov Slovenska. Na južných svahoch Devínskej Kobyly (514 m n. m.) sa „zachytávajú“ mnohé ponto-mediteránne druhy. Diverzita spoločenstiev chrobákov je veľká, o čom svedčí aj výskyt mnohých stenoalentných, vzácných ale i xerothermných druhov. Krasone (*Buprestidae*) sú jednou z najlepších indikátorov xerothermných stanovišť Slovenska.

Územie rezervácie predstavuje vrchol trojuholníka hodnotných, xerothermných území juhozápadného Slovenska tvorených pohorím Burda pri Štúrove, Zoborskými vrchmi pri Nitre a Devínskou Kobylou. Tento vrchol úzko nadväzuje na xerothermné lokality na východnom okraji Alpskej sústavy, Viedenskej panvy a Moravského poľa.

Doterajšie faunistické údaje z územia Devínskej Kobyly sú obsiahnuté v prácach BALTHASARA (1934), ČAPUTU (1968), HAMŠÍKA (1970), HOFFERA (1932, 1936), JENDEKA (1977), OBENBERGERA (1933) a ROUBALA (1936).

SLEDOVANÉ ÚZEMIE

Masív Devínskej Kobyly sa nachádza nad obcou Devín, je súčasťou južnej časti CHKO Malé Karpaty. Číslo štvorca Databanky fauny Slovenska 7867 b. Priemerná ročná teplota je 9,4°C, najteplejším mesiacom je júl 20,4°C. Najdlhší snežný svit bol nameraný v júli až 298 hodín. Ročný úhrn zrážok je 650 mm. Na sledovanom území bolo potvrdených viac ako 1400 druhov cievnatých rastlín (FERÁKOVÁ, KOCIÁNOVÁ, 1997).

Zber krasoňov sme uskutočňovali v rôznych intervaloch v rokoch 1984-1996 na troch typoch biotopov: (A) stepné bezlesie *Crataegeto-Prunetum*, (B) stepné bezlesie *Festuco-Brometea a* (C) les *Querco-Carpinetum* (obr. 1).

METODIKA A MATERIÁL

Krasone sme získali osvedčenými entomologickými metodikami: smýkanie bylinného zárastu a podrastu, oklepávanie olistených konárov krov a stromov. Ďalšie nálezy (*Agrilus macroderus*) sme získali pomocou pôdnych fotoeklektorov (MAJZLAN, RYCHLÍK, 1996) a pomocou Malaiseho pasce.

VÝSLEDKY

Celkove sme na území NPR Devínska Kobyla na troch typoch biotopoch zistili 60 druhov krasoňov. HAMŠÍK (1970) zistil 20 druhov, JENDEK (1977) uvádza 26 druhov. V Biosférickej rezervácii Pálava zistil BÍLÝ (1995) 64 druhov krasoňov, z ktorých bolo 39 spoločných (tab. 1).

Z faunistického a zoogeografického hľadiska sú pozoruhodné tieto druhy: *Sphenoptera antiqua*, *Sphenoptera substriata*, *Sphenoptera petriceki*, *Poecilonota dives*, *Anthaxia funerula*, *Nalanda fulgidicollis*, *Agrilus hastulifer*, *Agrilus albogularis*, *Agrilus croaticus*, *Agrilus macroderus*, *Agrilus ribesi* a *Agrilus sinuatus*. Tieto druhy sú z hľadiska zoogeografického ponto-mediteránne a panónske prvky.

Najviac druhov sme zistili na biotope B 37 druhov, menej na biotope a 20 a najmenej v lesnom biotope C 9 druhov.

Tab. 1. Systematický prehľad zistených krasoňov na lokalite Devínska Kobyla (DK) s uvedením mesiaca zberu a typu **biotopu** (A, B, C), porovnanie s lokalitou **Pálava**

Table 1. Systematic overview of the determined jewel beetles species at the Devínska Kobyla hill (DK) with indication of the collection month and the **biotope** type (A, B, C) and a comparison with the locality Pálava

Druh	mesiac zberu	lokality	
		DK	Pálava
<i>Acmeoderella flavofasciata</i> (PILLER, 1783)	6,7	B	
<i>Ptosima flavoguttata</i> (ILLIGER, 1803)	5,6	B	+
<i>Chalcophora mariana</i> (LINNAEUS, 1758)	7	A	+
<i>Aurigena lugubris</i> (FABRICIUS, 1777)	6	B	+
<i>Sphenoptera antiqua</i> (ILLIGER, 1803)	7	C	
<i>Sphenoptera petriceki</i> OBENBERGER, 1949	6	C	
<i>Sphenoptera substriata</i> KRYNICKY, 1834	6	C	
<i>Buprestis octoguttata</i> LINNAEUS, 1758	6	C	+
<i>Dicerca berolinensis</i> (HERBST, 1779)	7	A	
<i>Poecilonota dives</i> (GUILLEBEAU, 1889)	5	B	+
<i>Poecilonota rutilans</i> (FABRICIUS, 1775)	6	B	+
<i>Tachypteris picta decastigma</i> (FABRICIUS, 1787)	6	B	+
<i>Melanophila cyanea</i> (FABRICIUS, 1775)	5,6	B	
<i>Anthaxia hungarica</i> (SCOPOLI, 1772)	5	A	+
<i>Anthaxia olympica</i> KIESENWETTER, 1858	5,6	B	
<i>Anthaxia cichorii</i> (OLIVIER, 1790)	5,6	A	
<i>Anthaxia millefolii</i> (FABRICIUS, 1801)	6	B	
<i>Anthaxia candens</i> (PANZER, 1787)	5,6	B	+
<i>Anthaxia fulgurans</i> (SCHRANK, 1787)	5,6	A	+
<i>Anthaxia funerula</i> (ILLIGER, 1803)	4	B	
<i>Anthaxia manca</i> (LINNAEUS, 1767)	5	B	+
<i>Anthaxia nitidula</i> (LINNAEUS, 1758)	5,6,7	A, B	+

Tab. 1. (pokračovanie)

Druh	mesiac zberu	lokalita	
		DK	Pálava
<i>Anthaxia podolica</i> MANNERHEIM, 1837	5,6	A	+
<i>Anthaxia salicis</i> (FABRICIUS, 1777)	4,5	B	+
<i>Anthaxia semicuprea</i> KÜSTER, 1851	5,6	A, B	+
<i>Anthaxia godeti</i> LAPORTE DE CASTELNAU et GORY, 1847	5,6,7	B	+
<i>Anthaxia similis</i> (SAUNDERS, 1871)	5	A	+
<i>Chrysobothris affinis</i> (FABRICIUS, 1794)	6,7	C	
<i>Coraebus elatus</i> (FABRICIUS, 1787)	6,7	A	+
<i>Coraebus florentinus</i> (HERBST, 1801)	6	A	
<i>Coraebus rubi</i> (LINNAEUS, 1767)	6	B	
<i>Nalanda fulgidicollis</i> (LUCAS, 1849)	6	B	+
<i>Agrilus albogularis</i> GORY, 1841	7	B	
<i>Agrilus angustulus</i> (ILLIGER, 1803)	5,6	A, B	+
<i>Agrilus aurichalceus</i> REDTENBACHER, 1849	5	B	
<i>Agrilus auricollis</i> KIESENWETTER, 1857	5	A	+
<i>Agrilus biguttatus</i> (FABRICIUS, 1777)	5,7	C	+
<i>Agrilus convexicollis</i> REDTENBACHER, 1849	5	B	+
<i>Agrilus croaticus</i> ABEILLE DE PERRIN, 1897	6	C	+
<i>Agrilus cyanescens</i> RATZEBURG, 1837	5,6	B	+
<i>Agrilus derasofasciatus</i> LACORDAIRE, 1835	2,6	B	+
<i>Agrilus graminis</i> LAPORTE DE CASTELNAU et GORY, 1837	8	B	+
<i>Agrilus hastulifer</i> (RATZEBURG, 1839)	6,7	B	+
<i>Agrilus hyperici</i> (CREUTZER, 1799)	7,8	A	+
<i>Agrilus laticornis</i> (ILLIGER, 1803)	5,6	A, B	+
<i>Agrilus litura</i> KIESENWETTER, 1857	7,8	A	
<i>Agrilus macroderus</i> ABEILLE DE PERRIN, 1897	7	B	
<i>Agrilus obscuricollis</i> KIESENWETTER, 1857	5,6	B	+
<i>Agrilus olivicolor</i> KIESENWETTER, 1857	5,6,7	B	+
<i>Agrilus pratensis</i> RATZEBURG, 1839	6,7	A	+
<i>Agrilus ribesi</i> SCHAEFFER, 1949	5	B	
<i>Agrilus sinuatus</i> (OLIVIER, 1790)	5	A	
<i>Agrilus sulcicollis</i> LACORDAIRE, 1835	5,6,7	C, A	+
<i>Agrilus viridis</i> (LINNAEUS, 1758)	5,6,7,8	A, B	+
<i>Paracylindromorphus subuliformis</i> (MANNERHEIM, 1837)	5,6	B	
<i>Cylindromorphus filum</i> (GYLLENHAL, 1817)	6	B	+
<i>Habroloma geranii</i> (SILFVERBERG, 1977)	5,6	C	
<i>Trachys fragariae</i> BRISOUT DE BARNEVILLE, 1874	6,7	B	
<i>Trachys minutus</i> (LINNAEUS, 1758)	5	B	+
<i>Trachys scrobiculata</i> KIESENWETTER, 1857	5	B	+
<i>Trachys troglodytes</i> GYLLENHAL, 1817	5,6	A, B	+

SÚHRN

Počas viac ako 10 ročného výskumu sme na území NPR Devínska Kobyla zistili 60 druhov krasoňov.

Krasone tvoria bohatú skupinu chrobákov na uvedom území. Biologická hodnota každého biotopu je určená veľkou diverzitou živočíšnej a rastlinnej zložky. Ochrana druhov ale i diverzity je jednou z priorít ochrancov prírody a biológov. Sú to hodnoty, ktoré možno v takejto podobe odkázať budúcim generáciám.

LITERATÚRA

- BALTHASAR, V. 1934: Nová forma *Anthaxia nitidula* z Devínske Kobyly. Časopis Čsl. společnosti entomol. 31: 124-125
- BÍLÝ, S. 1995: Buprestidae. In: Terrestrial Invertebrates of the Pálava Biosphere Reserve of UNESCO. Folia Fac. Sci. Nat. Univ. Masarykianae Brunensis, Biologia: 441-443
- ČAPUTA, A. 1968: Výskyt vzácných a chránených druhov hmyzu v rezervácii Devínska Kobyla. Ochrana fauny 2: 9-13
- FERÁKOVÁ, V. KOCIÁNOVÁ, E. edit. 1997: Flóra, geológia a peletonológia Devínskej Kobyly. Litera, Bratislava: 190
- HAMŠÍK, F. 1970: Cenosa Coleopter na vegetaci Devínske Kobyly. Diplomová práca. Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava: 267
- HOFFER, A. 1932: První příspěvek k poznání Československých krascu. Sborník klubu přírod. V Brně, 15: 56-61
- HOFFER, A. 1936: Nové naše nálezy Sphenopter. Acta Soc. entomol. Českoslov. 33: 188
- JENDEK, E. 1977: Krasci (Buprestidae) z okolia Bratislavy. Práca k SOČ Gymnázium I. Horvátha. Bratislava: 17 (mscr.)
- MAJZLAN O. RYCHLÍK, I. 1996: Fenológia chrobákov xeroterlného biotopu *Festuco - Brometea* NPR Devínskej Kobyly (Eklektorfauna). Ochrana prírody, 14: 89-100
- OBENBERGER, J. 1933: O Některých zajímavých krascích republiky Československé. Časopis Čsl. společnosti entomol. 30: 173-180
- ROUBAL, J. 1936: Katalog Coleopter Slovenska a Podkarpatské Rusi. Díl II, Bratislava: 75-105